

РАДНИЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

УРЕДНИШТВО
И
АДМИНИСТРАЦИЈА
НАЛАЗЕ СР
У ШТАМПАРИЈИ
ГУТЕНБЕРГ

Број 5 пара

Изаде сваки дан

Србија и Бугарска

Код нашега света има грдно много наивности и оптимизма у посматрању проблема које је данашњи рат истакао на дневни ред. Нигде, међутим, та наивност и безбрижност није толико велика — и толико неоправдана — као у односима према Бугарској.

Ретко ко разуме данашњу неутралност Бугарске. Има их који верују да је то неутралност ради неутралности, и да је Радославов чува само зато што неће никако рат. Испало би према томе да нигде нема толико пацифиста као из челу Бугарске, и да влада либералне коалиције, у којој има и стамбуловиста, може да конкурише по својој мирољубивости и самим социјалистима.

Други већ нису толико наивни. Они слуте да се нешто иза те неутралности крије. Они називу комешање таласева под мирном и глатком површином, и они осећају извесну зебњу и бојазан. Али то је све. Даље од тога не могу да виде и осете. И, не схватајући потпуно опасност, они је самим тим брзо заборављају. С времена на време, кад им падне поглед и на ту страну, преко њиховог чела пређе један облачак; али после тога као да већ ништа није ни било. Њима је држање Бугарске *загонетно*, а пошто их мрзи да решавају *загонетке*, они чекају да се та *загонетка* сама реши.

Међутим, и ако није отворено, држање Бугарске није ипак ни *загонетно*. *Методи*, њене политике, додуше, још се не знају; али се зато може јасно видети њен *циљ*. Не може се још оценити — и вероватно да ни сами бугарски управљачи то још не знају — *с ким* ће се наш сусед борити; али се већ одавно може знати *за шта* ће се он борити. Да ли ће Бугарска прићи Четворном Споразуму? или Двојном Савезу? — то је збиља у питању. Али шта она тражи, то више није у питању.

Бугарска има аспирација на разним странама; али пре свега и више свега, *она оће Македонију*. Она на Македонију — с правом или без права: то је питање у које се нећемо упуштати — има отприлике онако исте упорне претензије као и ми на Босну и Херцеговину. Целокупна њена националистичка и шовинистичка идеологија наштамована је у том правцу, и пре ће се Бугарска измирити са сваким другим губитком него ли са овим. А пошто данас Србија држи највећи део Македоније у својим рукама,

Бугарска у овој европској кризи не скида никако ока са Србије.

И цела њена неутралност има да јој послужи само томе циљу. Држећи се на страни, у резерви, са пола милиона свежих и сигурних бајонета, Бугарска стоји и пушта да јој две зараћене европске групе постепено подижу лицитацију док не подигну на ону суму коју она оће. И погрешно је кад се мисли да јој ово „оклевање“ сваким даном убија цену! Напротив, као што нам сама факта говоре, оно јој само подиже цену и повећава шансе. А то је и сасвим разумљиво у овој оригиналној међународној ситуацији у којој су се велике силе безмало парализовале. Оне се све већма узајамно обеснажују, и све се више иде томе да у тој приближној равнотежи моћи, управо *немоћи*, велике силе постају *мање* и *мање* постају *велике*.

С ким ће Бугарска? Са оним који јој загарантује Македонију! Учини ли то Двојни Савез: лепо! Учини ли то Четворни Споразум — још лепше! Њој је то безмало свеједно; њој је средство споредно; за њу је циљ главно.

А нематне ли се изгледа за то ни на једној ни на другој страни, она ће у последњем моменту, сама, својом снагом, урадити оно за што данас тражи пристанак великих. У сваком случају она, не мисли да се врати кући празних шака, без Македоније. Неутралност за њу има према томе двојак циљ: или да јој у међусобној самртничкој конкуренцији двеју зараћених европских група пружи оно што у нормалној међународној ситуацији не би добила; или, ако се у томе не успе, онда да јој очува снагу за онај последњи дефинитиван тренутак, када ће Македонију зграбити силом и када се на тај њен акт може чинити протест али не може ни са које стране дати отпор.

Мора се признати: у вечитој борби око Парисове јабуке, око Македоније, (орби коју већ деценијама па и столећима, воде Србија и Бугарска, у овом тренутку шансеви нашега суседа несравњено су бољи.

И *то* би требао да буде један разлог више за увиђањност наших управљача. Често пута, уступајући добија се више него не уступајући. Жртвовање специјалних интереса на обема странама једини је спас за обадва братска народа; и место вечите и крваве мртве страже на овој и оној страни Тимока и Вардара, треба већ једанпут створити брат-

ску заједницу у којој ћемо и одједнако уживати лепоте и богатства нашега Балкана!

НА БРЗУ РУКУ

Тешко питање

Између толиких других, данашњи рат истакао је на решавање и ово тешко и сложено питање: ко је поштомцаји: Влада Илић или Аврам Левић?

Ово тешко питање решавају већ неколико месеци Балкан, орган Владе Илића, и Трибуна, орган Аврама Левића. Али без икаква успеха.

Ја мислим да је то питање немогућно решити, и да оно много поштомцаји на оној старој схоластичкој проблем: ко је старији: кокошка или јаје? Јер отприлике у иском односу и стоје Влада Илић и Аврам Левић: као кокошка и јаје. Сад је само питање ко је од кога произашао.

Моје је уверење да би се решавање тога питања требало најмање јуних двадесет година. И да сам нешто нека власи у овој земљи, ја бих и Влади Илићу и Авраму Левићу дао по двадесет година осуетва од дужности ме да о државном трошку решавају било у Пожаревцу било овде код Ниша тај занимљив и интересантан проблем.

ЛУЗИТАНИЈА

Резултат комисијске истраге

Објављен је овај извештај суда под председништвом лорда Мерсеја о приликама под којима је уништена „Лузитанија“. Суд изјављује да је пропаст поменутог прекоокеанског пароброда и путника на њему изазвао један немачки подморски брод баченим торпедима. Намера подморског брода није била само да потопи брод, него и да изазове смрт путника. Владање посаде било је сасвим на своје месту. На „Лузитанији“ је било путника: 994 Енглеца, од којих је погинуло 584; од 159 Американаца погинуло је 124; сем тога погинуло је 77 путника других народности; 472 лица је спасено. Товар лађе је био обичан, изузев 5000 сандука метака, који су били заведени у записник брода. Ти сандуци су били намештени на предњем делу брода и заузели су отприлике простор 50 метара; сем тога никаквих других експлозива није било на броду.

Немачка влада је навела да је „Лузитанија“ била снабдевена сакривеним топovima и да је на броду било артиљерија и специјалне муниције. Сем тога она наводи да је брод преносио канадске трупе и да је повредио законе Сједињених Америчких Држава. Сви ти наводи су измишљотине ни на чем основане. „Лузитанија“ није послала ни топове ни артиљерије, ни специјалну муницију, нити ма какве трупе; она није повредила ни чији закон. Напад немачког подморског брода може се карактерисати само речју убиство, с обзиром на умишљену и потпуно неоправдану намеру непријатеља да убија људе. Чак и саме немачке власти тврде, говорећи о ратном закону, да изван сваке сумње постоји увек обавеза, и ако је понекад допуштено увиштавати непријатељске трговачке бродове, осигурати живот лица, која се налазе на броду.

Купујте и читајте „Ра-
дничке Новине“

Односи на Балкану Грчка, Румунија и Бугарска

Тан пише: Немачка дипломатија експлоатишући повлачење Руса, коалирала је ове германофилске елементе и бачила их без устезања међу балканске владе. Немачки утицај омета грчки народ да искористи своје последње шансе; грчко јавно мишљење се и јаснило за Четворни Споразум, али његова осећања не могу да остану дела. Изгледа да је Четворни Споразум дефинитивно усвојено све Брананове услове, али догађаји у Грчкој показују да треба чекати повољан тренутак. Радославов не захтева предходно уступање Македоније, као Генацијев, него само осигурања. Радославов тврди, да његов захтев одређености не значи одлагање. Можда би тај утисак дефинитивно ишчезао када би Радославов сам саопштио своје тачне услове.

ЗА ЖЕЛЕЗНИЧАРЕ

Поводом корака наших посланика

На питање наших посланика о тешком стању железничара, г. министар грађевина одговорно им је овим писменим актом.

Г. Г.

Триши Кацлеровићу и Драгиши Лаичевићу народним посланицима

Ниш.

На ваше питање од 17 маја тек год. упућено ми преко Народне Скупштине, част ми је одговорити:

1. Питање о давању новчане хране железничком особљу није мојој надлежности, нити имам буџетске могућности да би га могао решити.

За решавање овог питања предузет је рад код надлежних и надам се да ће ускоро бити повољно решено.

За железничко особље које прима половину плате зато што је на војној дужности, ја сам, да се не би чекало на потребну законску измену, наредио Дирекцији, да такво особље, преведе на положаје сталних службеника које и за време рата ужива целу плату, и Дирекција је извршила превођење свих где законских препрека није било, те тако сад они уживају целу плату и ако се налазе на војној дужности.

2. Плаћање накнаде железничком особљу за ноћни рад предвиђено је чл. 64, о уређењу Железничке Дирекције, по том законском пропису: Станично особље кад врши ноћну службу у станицама јаким саобраћаја добија за ноћни рад награду и то: чиновници по 2 динара, званичници по 1.50 дин. Служитељи по 1 динар.

Које ће особље и у којим станицама добијати ову награду одређује Министар Грађевина на предлог Железничке Дирекције.

На основу овог законског наређења а по предлогу Железничке Дирекције, од стране мојих предходника оглашене су за станице јаким саобраћаја: Београд, Младеновац, Лапово, Гуприја, Параћин, Ниш и Скопље, и особљу ових станица, кад врше службу ноћу издаје се одређена накнада.

Истина је да поред побројаних станица, сада због измењених прилика и развијеног саобраћаја има појачаног саобраћаја и у другим станицама, али дирекција није могла учинити предлог, да се оне све огласе за станице јаким саобраћаја, зато што нема буџетске могућности, да се особљу издаје накнада за ноћни рад.

У колико се уштеди на позицији одређеној за београдску станицу, која сада не врши ноћну службу, та ће се уштеда

